

INTERPELLATION 7/2012 rd

Kommunreformen och tryggad närservice

Till riksdagen

Regeringen har lagt rabarber på beredningsrätten i kommunreformen

Regeringen Katainen har meddelat att den ska genomföra en landsomfattande kommunreform. Den har tagit på sig ansvaret för att bereda reformen och helt och hållet sidsteppat oppositionen. Det är ytterst ovanligt och skvallrar om att regeringen vet exakt hur och varför en kommunreform ska drivas igenom, och har färdiga argument.

Regeringen har en färdig reformmodell i bakfickan

Strukturlagen kommer att lämnas till riksdagen i lagom tid för att kunna träda i kraft redan den 1 maj 2013. Vi talar alltså om en tidpunkt som ligger ungefär sju månader framåt i tiden. Med andra ord kommer riksdagen att få en strukturlag av aldrig tidigare skådade mått på sitt bord senast i februari nästa år, om ungefär fyra månader. Och det betyder att lagförslaget redan nu ligger i regeringens gömmor och bara väntar på att signeras.

Beredningsrätt betyder också berednings- och föredragningsansvar

Regeringen har gett kommunerna löfte om en andra remissomgång i höst. Men problemet är att regeringen inte avslöjar eller förklarar vilken typ av social- och hälsovårdsreform den vill införa. Det är svårt för kommunerna och invånarna där att uttala sig när inte ens regeringen själv har nå-

got svar på en av de viktigaste frågorna, det vill säga hur tillgången och tillgängligheten till service ska garanteras. Regeringen har velat ha exklusiv beredningsrätt i frågan. Med det följer föredragningsansvar, och nu är det läge att ta sig ansvar. Vi Sannfinländare kan inte acceptera att regeringen flyr sitt ansvar. Vi tycker det är dags att lyfta fram frågan och tala klarspråk både i riksdagen och ute i kommunerna.

Vår nådatid för regeringen håller på att rinna ut

Regeringen vill höra kommunerna, men de får nya beslutsfattare den 28 oktober. Om regeringen verkligen vill respektera den kommunala demokratin också i andra sammanhang än i fina festtal, gäller det att lägga korten på bordet och lämna propositionen med en lag om omstrukturering av social- och hälsovården till riksdagen i god tid före förhandsröstningen, och inte i slutet av året eller nästa år som det har antytts. Normalt är det kommunfullmäktige som formulerat svaret till regeringen i frågor av den här typen. För att invånarna i kommunerna ska ha en chans att ge rätt personer befogenhet att besluta om sin framtid måste de veta var deras kandidater står i reformfrågorna. Det i sin tur betyder att regeringen måste hålla en schysst linje och lägga fram sitt förslag för hela folket och kandidaterna i kommunalvalet. Vi i oppositionen har både rätt och skyldighet att efterlysa ett klart och tydligt svar när man tänker på hur stram den tidplan är som regeringen har meddelat riksdagen. Om vi inte

får det före kommunalvalet, måste det tolkas som att regeringen medvetet undanhåller sin proposition. Och är det så, har kommuninvånarna all anledning att dra sina slutsatser.

Starka primärkommuner — ett mantra i regeringens kommunpolitik

Enligt meddelandet från regeringen i juni är den bärande tanken i den lag om strukturen inom social- och hälsovården som ska komma senast i år att den ska stödja kommunreformen. Också revideringarna av kommunallagen och lagen om statsandelar till kommunerna motiverar regeringen med kommunreformen. Alla stora lagprojekt i kommunreformen är alltså inordnade under regeringens administrativa ambitioner att förse vårt land med starka primärkommuner. I regeringens termer är starka primärkommuner liktydigt med större kommuner. En kommun som är ekonomiskt stark och effektiv är inte en stark primärkommun enligt regeringens uppfattning om den ordnar sin basservice tillsammans med en annan kommun. Så är det också när det interkommunala samarbetet har sina rötter i den förra regeringens service- och strukturprojekt som tvingade kommunerna att samarbeta. Först inför man en reform och så motiverar man nästa med den. Det är inte svårt att förstå att invånarna i kommunerna känner sig förvirrade. Fler och fler frågar sig vad de över huvud taget längre kan lita på. Regeringens agerande stärker misstroendet i samhället och passiverar kommuninvånarna, men det är antagligen det man är ute efter. En desillusionerad undersåte är en maktmissbrukares bästa vän i alla lägen.

Invånarna måste få lagstadgad service oberoende av kommunens storlek

Vi Sannfinländare välkomnar i och för sig målet att skapa starka primärkommuner. Däremot tycker vi inte att det kan vara grundpelaren som politiken för kommunstrukturen ska vila på. Vi tycker inte heller att stadscentren ska svälla ut på bekostnad av den övriga bebyggelsen, det vill säga kommunpolitiken kan inte baseras på en förtätad stadsstruktur, som regeringen kallar det.

I statistiken över effektiviteten i offentlig sektor tävlar många av de minsta och de största kommunerna i samma serie. Det får enligt vår åsikt inte betyda att de största städerna plockas isär till mindre administrativa enheter eller att dagens minsta kommuner per automatik slås ihop med större kommuner. Vill man absolut omstrukturera, ska utgångspunkten vara att servicen - kvantitet, kvalitet och tillgänglighet - tryggas i hela landet. Samtidigt måste statsandelspolitiken justeras uppåt till sin tidigare nivå och vissa av bidragen öronmärkas för att statliga medel ska användas för de avsedda ändamålen. Om det inte hjälper, kommer de minsta kommunerna att själva bestämma med vem de går samman, när tiden är mogen. Även om det redan idag gick att förutse vilka kommunsammanslagningar det kan behövas om ett eller två decennier, behöver det inte betyda att sammanslagningarna med större kommuner ska göras nu. Det vore som att sälja sitt hem vid sextio och flytta in på ett äldreboende bara för att man måste göra det förr eller senare.

Regeringen är dessutom skyldig folket en redovisning av vilka för- och nackdelar kommunsammanslagningarna de senaste åren och tidigare har haft för dels de sammanslagna områdena, dels invånarna.

Med sin statsandelspolitik driver regeringen kommunerna till sammanslagning

Invånarnas behov av service har aldrig varit drivfjädern för regeringens Katainens statsandelspolitik eftersom kommunerna fått se sina statsandelar för basservice kapas radikalt och med svindlande belopp, hela 3 399 miljoner euro under ramperioden 2012—2015. Omvandlat i lönekostnader är det en neddragning med inte mindre än cirka 100 000 årsverken i basservicen, framför allt i grundtrygghet, vård, omsorg och skola. Ett annat exempel på regeringens makalösa centraliseringspolicy är att fastighetsskatten slopades i skatteutjämningssystemet. Reformen drevs igenom för att regeringen ville tillgodose invånarnas servicebehov — i de största städerna, ingalunda i hela landet. Vi har att göra med en ny centraliseringsideologi och tro på att "orstäderna" i

fortsättningen kommer att tillföra Finlands ekonomi en nystart och ljusare utsikter. Sanningen är att landsbygdens möjligheter går förlorade och att städerna kramas till döds av nya offentliga investeringar samtidigt som den arbetande delen av befolkningen stupar under de ständiga förändringarna.

På sitt byråkratspråk har regeringen meddelat att den framöver vill göra kommunerna mindre beroende av statsandelar. I klarspråk vill regeringen alltså att kommunerna ska komma till rätta med mindre statsandelar. Resultatet är att folk godtyckligt tvingas bort från landsbygden när små kommuner måste upphöra och gå samman med stora samtidigt som statsandelarna inte ökar i samma grad. Närservicen måste då läggas ner. Regeringen har själv orsakat problemet, men överlåter åt ledamöterna i stads- och kommunfullmäktige att komma på en lösning. Som plåster på såren får kommunerna lite småslantar.

En annan orsak till kommunernas svåra ekonomiska situation är att staten under årens lopp har påfört kommunerna nya och åter nya skyldigheter utan att skjuta till adekvata anslag. Följaktligen kommer skulderna inom den kommunala sektorn att fördubblas mellan 2011 och 2016.

Folkomröstning om service och närdemokrati i samband med kommunalvalet

Trots allt detta låter regeringen för närvarande förstå att kommunreformen fortfarande är öppen och under beredning. Därför föreslår vi Sannfinländare på denna höga riksnivå att regeringen fråntas rätten att bereda kommunreformen och att beredningen av samtliga lagändringar inom ramen för reformen i stället övertas av ett parlamentariskt organ där alla partier i riksdagen är representerade. Det låter sig fortfarande göra om ingenting ännu är fastslaget, som det sägs.

Är det en omöjlighet, passas bollen vidare till kommunerna och inte minst till regeringspartiernas kandidater i kommunalvalet. De måste ha svaren parata när kommuninvånarna vill veta hur det kommer sig att de kan acceptera regeringens politik och representera den i kommunerna. Vi Sannfinländare har sträckt ut en hand och före-

slagit samarbete, men regeringen har avvisat oss och inte ens bemödat sig att motivera sin inställning. Vi vill inte ha kommuner med politiker som driver och backar upp samma politik. Därför efterlyser vi en förändring i kommunerna.

Regeringen är på god väg att göra kommunalvalet till ett vägval i europolicyn, men också att låta kommunalvalet bli en folkomröstning där en röst för regeringspartierna är en röst för en sanslös centralisering och blind tilltro. Genom att ifrågasätta regeringens politik vill vi Sannfinländare skicka ut en stark signal till kommunerna att varken de eller städerna behöver stå ensamma efter kommunalvalet och kämpa mot regeringens tyranni.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Varför har regeringen undantagsvis sidsteppat oppositionen i den viktigaste beredningen av kommunreformen med resultatet att samtliga riksdagspartier bara är representerade i den parlamentariska uppföljningsgruppen för den genomgripande reformen av kommunallagen,

har regeringen för avsikt att lägga fram en modell för en reform av strukturen inom social- och hälsovården inklusive motiv före kommunalvalet 2012 för att närdemokratin ska tillgodoses på bästa möjliga sätt i valet,

hur tänker regeringen garantera den lagstadgade närservicen i hela landet när den samtidigt försämrar kommunernas finansiella bas,

hur vill regeringen motivera sin linje med centralisering och storkommuner i relation till uppgiften att kostnadsnivån inom offentlig sektor kan vara lika stor i våra största städer som i våra minsta kommuner och

har regeringen uppgifter om hur stor-kommunerna från de senaste åren har påverkat människors vardag och till-

gång till service eller information om sammanslagningarna har genererat ef-fektivare service?

Helsingfors den 21 september 2012

Vesa-Matti Saarakkala /saf
Juho Eerola /saf
Ritva Elomaa /saf
Teuvo Hakkarainen /saf
Jussi Halla-aho /saf
Lauri Heikkilä /saf
James Hirvisaari /saf
Reijo Hongisto /saf
Olli Immonen /saf
Ari Jalonen /saf
Anssi Joutsenlahti /saf
Johanna Jurva /saf
Arja Juvonen /saf
Pietari Jääskeläinen /saf
Pentti Kettunen /saf
Kimmo Kivelä /saf
Osmo Kokko /saf
Laila Koskela /saf
Jari Lindström /saf
Maria Lohela /saf

Anne Louhelainen /saf
Pirkko Mattila /saf
Lea Mäkipää /saf
Hanna Mäntylä /saf
Martti Mölsä /saf
Mika Niikko /saf
Jussi Niinistö /saf
Pentti Oinonen /saf
Tom Packalén /saf
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Timo Soini /saf
Ismo Soukola /saf
Maria Tolppanen /saf
Reijo Tossavainen /saf
Kaj Turunen /saf
Kauko Tuupainen /saf
Pertti Virtanen /saf
Ville Vähämäki /saf
Juha Väättäin /saf